

ROUTEBESCHRIJVING PEERKEPAD Noordwaarts – 166 km**stand november 2022**

Waar achtergrondinformatie en toelichting bij bezienswaardigheden ontbreekt, word verwezen naar pagina's in de TIC-uitgave van PeerkePad. De routekaartjes in dat boekje zijn oriënterend, maar kloppen niet meer altijd.

1. Wittem – Gulperberg – Schin op Geul - Valkenburg a/d Geul (12 km)

- **Aard van de wandeling.** Rekening houdend met aanreistijden is de eerste etappe kort. gaat eerst de Gulperberg op met een mooi panorama, maar daarna redelijk vlak, voornamelijk langs de Geul. Vlak voor Valkenburg is er weer een stevige klim, met opnieuw een mooi uitzicht over het Geuldal.
- **Horeca onderweg.** We wandelen door toeristisch gebied. In het Geuldal is geen gebrek aan horeca.

Komend uit Pelgrimsoord Klooster Wittem gaan we langs de witte hoeve naar links over het karrenspoor naar de Rijksweg, steken die voorzichtig over en lopen even over het fietspad naar rechts, tot over de Geul. Dan gaan we links het weiland in, steken een oude arm van de Geul over en bij **Hoeve de Bek** gaan we rechts, niet de holle weg op, maar steil omhoog over het voetpaadje rechts van de weg die de **Gulperberg** op gaat.

Boven staan rechts zitbanken en een monumentje, een silhouet, van de wielrenjournalist Jean Nelissen, die vele jaren met passie hier verslag deed van bijv. de Amstel Gold Race, met de beruchte klim van de Gulperberg. De sigaar en het wijnglas duiden er op, dat hij ook van andere zaken hield...

We gaan naar rechts de Gulperberg op, eigenlijk een kleine hoogvlakte, en lopen een rondje om het grote Mariabeeld en genieten van het panorama over de dalen van Gulp, Eyser- en Sinselbeek en de Geul. We keren terug naar de doorlopende weg. Waar die verder gaat langs een restaurant, staat rechts een groot kruis;

Dit is een herinnering aan de succesvolle 'volksmissie' van paters redemptoristen in 1832. Ze waren toen gevestigd in Luik en Sint Truiden, en nog niet in Wittem. Door de deken van Gulpen waren zij uitgenodigd voor deze 'revival'-prediking. Dat was zo'n succes dat de paters besloten om zich in het toen leegstaande Klooster van Wittem te vestigen, ook al omdat het vormingshuis van Sint-Truiden te klein was geworden voor de groeiende congregatie.

Rechts van het grote kruis en van de toegangsweg naar het restaurant gaan we het wandelpaadje met een blauw paaltje naar beneden, steken schuin naar links de weg over en vervolgen het paadje langs een zitbank verder naar beneden tot opnieuw deze weg. Die dalen we af en steken op een T-kruising over en nemen de trap naast een waterpartij rechtdoor langs een stroompje en een monument. Via een oversteekplaats met verkeerslichten steken we de Rijksweg over, lopen rechtdoor langs terrassen en de Gulp en vervolgens verder rechtdoor de Dorpsstraat omhoog. Deze weg vervolgen wij op het trottoir tot buiten Gulpen en 1 km na Hoeve de Wijngaard gaan wij schuin rechts een onverharde weg op tot in buurtschap **Beertsenhoven**. (4 km) Een wegwijzer toont ons een weg, richting Wylré. Die gaan we op tot een parkeerplaats links van ons. Die steken we over en bij een groen bordje nemen we een smal paadje door het IVN-natuurreservaat 'De Kwakkerpool'. Deels via een vlonderpad wandelen we erdoorheen tot het uitkomt op een straat die we schuin links vervolgen tot in buurtschap **Stokhem**. (5,5 km)

Op een T-kruising gaan we naar links, op een Y-splitsing naar rechts en bij een Mariakapel weer naar rechts. Dit smalle weggetje voert langs de campings De Gele Anemoon en Gronselenput. We nemen het voetpaadje links ervan en passeren de bron waarnaar de camping is genoemd, met links de restanten van een schuilkelder uit de Tweede Wereldoorlog. Het voetpaadje komt uit in buurtschap **Engwegen**, waar we rechtdoor de straat opgaan langs camping Vinkenhof. We komen op de verkeersweg door **Schin op Geul**, gaan 100 m naar links en steken bij een oversteekplaats over naar de eerste weg rechtsaf.

Op de hoek staat een monument van 'frater Venantius uit Schin op Geul', een beroemde creatie van cabaretier Wim Sonneveld ('Zeg naar ja tegen het leven', 1964).

Via de Breeweg steken we de Geul over en aan het eind van de weg, gaan we links en dan rechts trappen omhoog naar de **H. Mauritiuskerk** met een mooi kerkhof er rondom heen. (8 km)

- *Meer informatie in het TIC-boekje op blz 37.*

We gaan de trap weer af, gaan rechts de Graafstraat op (een doodlopende weg). Bij een Y-splitsing nemen we het asfaltweggetje naar rechts. Iets verder gaan we rechts een spoortunneltje door en dan links over het

graspad verder langs het spoor. Dit volgen we tot aan het bos dat we rechts steil omhoog gaan, de roodwitte markering volgend. Het pad wordt een trappenpad en komt uit bij de **Kluis van de Schaelsberg**. (9,5 km.)

- *Meer informatie in het TIC-boekje op blz 39*

We wandelen links om het witte gebouwtje heen, dan rechtsaf naar de kruiswegstaties in een cirkel, met in het midden 'het graf van Jezus'.

Achter dit kruiswegparkje staat een kluizenaar; vanaf enkele zitbanken kan men genieten van het uitzicht over het Geuldal.

Wij buigen linksaf en 50 m verder bij een picknickbank gaan weer naar links: een blauw en groen paaltje volgend. Dit pad gaat door open veld en op een splitsing gaan wij rechtdoor het bos weer in. Bij een Y-splitsing in het bos gaan we naar rechts (groen paaltje) en dalen steil af naar het spoor. Daar gaan we links door een tunneltje. Op een T-kruising slaan we rechtsaf en na 40 m linksaf: een voetpad leidt ons langs de tuin van kasteel Oost. Via een bruggetje steken we de Geul over en volgen naar rechts het pad langs de Geul tot een verkeersweg in **Valkenburg aan de Geul**.

Deze weg steken we voorzichtig over en wandelen links van de Geul en buigen linksaf naar het Walramplei, met rechts de voormalige kerk van O.L.Vrouw van Altijddurende Bijstand. Via een laantje langs de Geul komen we bij de opnieuw opgebouwde Geulpoort en langs de **Barbara- en Nicolaaskerk**.

- *Meer informatie over Valkenburg en deze kerk staat in de TIC-uitgave op blz 39.*

Tijdens de heftige overstromingen van de Geul in juli 2021 kreeg, naast veel woonhuizen, hotels en bedrijven, ook de kerk het zwaar te verduren. Een houten, middeleeuws beeld van Sint Nicolaas dreef door de kerkruimte... Het ópdrogen' en de restauratie nadien heeft heel veel tijd gekost.

Er zijn tal van overnachtingsgelegenheden in Valkenburg, zoals in de verderop gelegen wijk Broekhem en in Houthem (nog wat verder), waar de Sint-Gerlachuskerk ook een mooi eind- en beginpunt kan zijn tussen de eerste en tweede etappe. De beschrijving van etappe twee starten we echter hier in Valkenburg.

2. Valkenburg a/d Geul – Houthem – Meerssen – Geulle – Elsloo – Stein – Urmond - Berg a/d Maas (27 km)

- **Aard van de wandeling.** We gaan van Valkenburg langs de Geul naar Houthem, het pelgrimsoord van de enige in Limburg geboren en getogen én gestorven Limburgse heilige Sint Gerlach. Daarna passeren we de verrassend imponerende basiliek in Meerssen voordat we door hellingbossen enkele Maasdorpen bereiken.
- **Horeca onderweg.** Als de Markt van Meerssen te vroeg is voor een koffiestop, dan is manege Meijer een leuke informele plek, voordat we via Geulle afdalen naar de Maas. Ook Elsloo en Stein hebben cafeetjes.

Langs de H.Nicolaas- en Barbarakerk gaan we rechtdoor via de pélerin(=pelgrims)weg door het kasteeltuintje en steken schuin links over, de Koninginneweg op en gaan vervolgens links de Emmalaan in. Op een T-kruising slaan we rechtsaf de Plenkertstraat in. We passeren de Vuursteenmijn, de Katakomben, Koningswinkelhof en café Tivoli. We gaan op een bospad rechts daarvan rechtdoor over het pad langs de Geul. Waar we stuiten op een volgend hek gaan we rechtsaf over een houten brug het natuureservaat 'Ingendael' in.

- *Informatie over 'Ingendael staat in het TIC-boekje op blz 40*
In 2022 waren er plannen om hier nieuwe wandelpaden aan te leggen. Koers in ieder geval zoveel mogelijk af op Chateau Sint-Gerlach schuin links voor ons en steek de beeldentuin schuin rechts over.

We volgen een wat onduidelijk graspad rechtdoor, dat 150 m verder naar links gaat, recht op Chateau St.Gerlach af. Via een klaphekje bereiken we de beeldentuin en steken die zigzaggend schuin rechts over. We gaan rechts om het chateau heen en komen bij de pelgrimskerk van **Houthem-Sint Gerlach**. (3,5 km)

- *Informatie over Sint-Gerlach staat in het TIC-boekje op blz 40 en 41.*

Komend uit de kerk over het kerkhof gaan we links de Onderstestraat in. Bij een grote Sint-Gerlachuskapel slaan we linksaf en komen bij het kinderrevalidatiecentrum Adelante, dat door de overstromingen van juli 2021 zwaar werd beschadigd en deels moest worden afgebroken. Tegenover de ingang nemen we het voetpad rechtsaf langs het parkeerterrein van hotel Geulvallei. Het smalle pad tussen weilanden brengt ons na enkele haakse bochten naar sportvelden die we links laten liggen. We komen bij enkele huizen op een kruising, met links een **Martinuskapelletje**.

- *Informatie over dit kapelletje staat in het TIC-boekje op blz 46.*

We slaan voor het kapelletje rechtsaf en volgen het grindpad. Op een Y-splitsing gaan we naar rechts, steken een verharde weg over en volgen een karrenspoor ; na een hek buigt die naar rechts en wordt een smal graspad. Verderop buigt dat naar rechts, gaat door een bosje naar links en komt uit bij de Geul. Samen met de Geul gaan we rechts onder de autoweg door, buigen meteen rechtsaf en via een boog naar links komen we op een verkeersweg. Daar gaan we linksaf langs een camping en het spoor over. We gaan meteen links naar boven en volgen het voetpad langs het spoor. Vóór ons zien we de basiliek van **Meerssen** , die we bereiken door eerst via trappetjes op en af de Hoekweg over te steken en de Gansbaan op te gaan. Via het parkje achter de basiliek, met een kapelletje van Maria, 'Koningin des Vredes', buigen we naar rechts naar de Markt, waar de ingang is van de **Basiliek van het Allerheiligst Sacrament**. (7 km)

- *Informatie over de geschiedenis van deze basiliek staat in het TIC-boekje op blz 46.*

Vanaf de Markt te **Meerssen**, met de rug naar de basiliek, lopen we schuin links langs het Natuur Historisch Museum de smalle Kerkstraat in, die uitkomt op de Beekstraat, We gaan linksaf en volgen de winkelstraat rechtdoor ruim 300 m. Dan gaan we rechts de algemene begraafplaats op door de poort (overdag open), We buigen meteen linksaf langs de urnenmuur en dan rechtsaf de lange laan door naar de achteruitgang. Op de straat gaan we linksaf, steken een kruispunt over en lopen langs de kerk van Sint-Jozef Arbeider.

Deze kerk uit 1958/1959 werd ontworpen door van Harrie Koene en door de uit Meerssen afkomstige kunstenaar Charles Eyck (1897-1983) die ook de kerk voorzag van schilderijen en glas-in-loodramen.

Voorbij de kerk gaan we de tweede weg naar rechts: de Burg. Binckhorststraat op en gaan aan het eind rechtdoor het graspad op langs een 'bijenhotel'. Het paadje voert ons naar het **Kalverbos**, dat we even naar rechts buigend ingaan. Op een T-kruising gaan we linksaf, richting Schietekoven. We komen bij een parkeerplaat van de autoweg. Vlak daarvoor nemen we het voetpaadje naar rechts dat een weg volgt onder

een ecoduct door. Meteen erna gaat het pad rechts omhoog via een trap, en bovenaan gaan we rechts langs de betonnen wand van het ecoduct over de noordwaartse baan van de autoweg Maastricht – Eindhoven. We gaan weer een trappenpad op. Bij een zitbank hebben we een mooie uitzicht op Maastricht en de Pietersberg. Verder wandelend aan we door een hek en steken naar links de zuidwaartse baan op van diezelfde autoweg. Na 100 m gaan we vóór een boerenhoeve links het karrenspoor op en komen na 500 m bij het plaatsnaambord 'Bunde'. Op de T-splitsing bij het witte huis gaan we naar rechts en iets verder, tegenover Kasenerhof, nemen we linksaf een (erg) smal voetpaadje tussen een haag en prikkeldraad (opletten!). We gaan niet een rechts gelegen draaihekje door, maar wandelen rechtdoor, via draaihekjes door een volgend weiland recht op manège 'De Peerdestael' af. (10,5 km)

Daar is op de binnenplaats doorgaans koffie, thee en fris te krijgen met vlaai. Neem tevoren even contact op: www.manegemeijer.nl ; tel 06-20417152

Komend van de binnenplaats gaan we naar rechts en via een draaihekje weer naar rechts door de wei langs de stallen. We dalen we schuin rechts af naar de hoek van een bos en wandelen eerst links langs de bosrand die een bocht maakt naar rechts. Dan leidt het paadje ons het bos weer in en wordt een breder, licht dalend bospad. Bij een afsplitsing naar links dalen wij rechtdoor lopend af langs een picknicktafel. Bij een Y-splitsing van bospaadjes gaan we naar links en via trappetjes dalen we steil af naar een onderdoorgang onder de spoorlijn. We ontdekken dat door die duiker links van het stroompje ook een betonnen paadje is en volgen dat. Aan de andere kant gaat het pad verder langs het smalle beekje en vóór huizen steken we dat over en lopen naar rechts achter de huizen langs tot voorbij een trafohuisje. We gaan daar naar links tussen huizen door, steken de verkeersweg over en wandelen naar rechts over het gescheiden fiets/voetpad **Geulle** in. We komen bij een H.Hartbeeld, tevens een monument dat na de Tweede Wereldoorlog is opgericht als dank voor de bevrijding. We gaan links de Andreas Sauerlaan in en meteen rechts. De doodlopend weg gaat verder als voetpad naar een sport/speelveld. Dat steken we schuin over naar een tennisbaan, gaan naar rechts tot het clubhuis van de HSV Geulle aan de mooi gelegen visvijver. (13 km)

De 'Nuuj Keet' is elke dag (beh. maandag) open vanaf 10.00 uur voor broodjes, snacks en een drankje; een mooie plek voor een lunchpauze, halverwege de route. Tel.nr. 06-83 077 696.

Vóór het clubhuis nemen we het voetpaadje dat links om de vijver gaat. Waar het pad bij een zitbank van de vijver naar links afbuigt, gaan we ook naar links en dan over een ijzeren bruggetje. We gaan direct erna naar links tot aan een verkeersweg. Die steken we over naar de parallelweg Westbroek en lopen naar rechts langs de huisnummers 59 tot 69.

We lopen het paadje omhoog tot een zitbank en daarachter gaan we rechts het paadje langs het Julianakanaal op. We wandelen onder een brug door en vervolgen zo'n 600 m het fietspad. Links hebben we een mooi uitzicht op de bijzondere kerk van Geulle aan de Maas, en rechts zijn populieren met veel grote maretakken.

Maretakken, vaak bekend onder de Engelse naam mistletoe, ontstaan doordat vogels de kleverige zaadjes van de witte bessen verspreiden op de stam van bomen. Daarom worden ze ook wel vogellijm genoemd. Omdat maretakken altijd groen zijn, worden ze in de kersttijd wel eens aan deurposten gehangen. Ze hebben ook de symbolische betekenis van vriendschap.

We nemen het eerste fietspaadje schuin rechts de dijk af, nemen dan het eerste asfaltweggetje naar rechts en bij café 't Hemeltje (alleen vrij, zat en zo 's middags open) gaan we linksaf. We gaan over het grasveldje bij de driesprong naar links en bij het eerste huis naar rechts: het pad onderlangs het hellingbos. Dat pad buigt naar rechts omhoog, het laatste stuk via treden, en komt uit vóór de spoorlijn Sittard-Maastricht. Bovenaan gaan we meteen naar links en dalen dan via een ijzeren trap af naar de hemelbeek. Onderaan is een gedicht te lezen, geïnspireerd door de duiker waardoorheen de Hemelbeek onder de spoordijk 'wegduikt'.

We nemen het pad naar links langs de beek en volgen dat tot het bij een bruggetje uitkomt op een T-kruising van paden. We gaan links en vóór een verharde weg gaan we naar rechts en lopen parallel aan die weg. Na 500 m gaan we rechts het natuurgebied weer in en wandelen deels over vlonderpaden verderop naar links en komen bij een visvijver. We wandelen naar Kasteel Elsloo, schuin rechts voor ons. (17 km)

Het oorspronkelijke kasteel is in de 15^e eeuw door de Maas verwoest (op de bodem van de Maas liggen nog resten). Een eeuw later bouwde men hogerop een nieuw kasteel, dat echter ook een lange geschiedenis kent van verwoestingen en herbouw. Ook wisselde het complex regelmatig van eigenaar.

De laatste particuliere bezitter was Anton Jürgens, een van de grondleggers van het Unilever-concern. Hij verkocht in 1960 het kasteel aan de gemeente en sindsdien is het een hotel-restaurant. Het park eromheen is voor het publiek toegankelijk.

Aan de linkerhoek van het gebouw nemen we de trappetjesdoorgang naar de kasseienweg Maasberg, bekend vanwege wielervedklassiekers zoals de Amstel Gold Race, dat we even steil omhoog gaan. Vóór enkele mooie gevels in Oud-Elsloo, links boven ons, gaan we links de trap op naar een uitzichtpunt met zitbank. We kijken uit op zowel het Julianakanaal als daarachter de Maas. We wandelen terug naar rechts boven langs de genoemde prachtige gevels en lopen dan naar links door een steegje recht op de Augustinuskerk af. We gaan rechtsom en achter de kerk gaan we rechts naar de 'Dikke Stein', met vóór ons het naar die steen genoemde café/ijsalon (doorgaans na 12.00 uur open; dinsdags gesloten).

Tegenover café De Dikke Steen dalen we niet af naar het Julianakanaal, maar volgen het graspad boven, parallel aan dat kanaal (links) en de straat (rechts). Vlak voor de autoweg A 76 op (Heerlen-Antwerpen) dalen we naar links af, tot waar we rechts de doorsteek onder het viaduct kunnen maken naar de andere kant van de autoweg en gaan daar schuin rechts omhoog tot een asfaltweggetje. Dat steken we over naar een volgende straat bij een houten reling. Daarachter gaat een paadje rechtsaf langs een kloosterkerkhof en verderop het linksgelegen **Kasteel/Missiehuus van Stein**.

Het kasteel stamt uit plm. 1200; de eerste bewoner was Herman van Elsloo, bekend als kruisvaarder. Daarna kende het vele eigenaren, totdat in 1917 de congregatie van de Missionarissen van het Heilig Hart (msc) zich er vestigde en het bekend werd als Missiehuus. Een van de bekendste bewoners was pater Jacques Schreurs, schrijver van de Tegelse Passiespelen, en op een van zijn boeken is de TV-serie en in 2022 de musical 'Dagboek van een Herdershond' gebaseerd. In 1970 werd het gebouw een verzorgingshuis van de congregatie en in 1996 vertrok de laatste pater en werd het verbouwd tot particuliere zorgappartementen. Hetzoiust geasseerden kloosterkerkhof herinnert nog aan de paters.

We buigen met de gracht mee naar links naar een parkeerplaats en gaan daar rechtuit de straat op. We dalen af langs **Brouwerij de Fontein**, een mooie pauzeplek. (19,5 km)

Even verder dalend gaan we scherp rechts een paadje op langs een beekje, de Ur (dat in Urmond in de Maas uitmondt). Dit paadje volgen wij min of meer rechtdoor, steken verderop het beekje over en vervolgen het aan de rechterkant. We komen bij een zitbank op een straat, steken die schuin rechts over en lopen dan links de Brugstraat in. Direct na een viaduct gaan we linksaf; niet het fietspad omhoog maar het grindpad rechts ernaast langs een huis. We nemen dan het eerste pad rechtsaf het natuurgebied 't Brook in. Dit pad vervolgen wij rechtdoor, met verderop links een hoge wal. Het paadje buigt naar rechts en komt langs een 'lijkenhuisje'. Daarna nemen we de trap naar links omhoog naar de Sint-Martinuskerk van **Stein**. (21 km)

We lopen rechts om de kerk heen en gaan aan het eind van de parkeerplaats rechtdoor de Havenstraat in. We blijven die weg volgen die verderop Industrieweg heet, met links haven- en industriegebied. De weg buigt naar rechts naar een breed kruispunt. We gaan hier naar links over het fietspad en na het laatste huis aan de overkant steken we voorzichtig daarheen over en gaan de voor auto's verboden weg op. Aan het eind, bij een haakse bocht naar rechts gaan we links het graspaadje op en lopen rechtdoor tot een drukke weg, die we voorzichtig oversteken, gaan dan even naar links en bij enkele grote keien gaan we rechts een betonnen weggetje op met parkeerplaatsen. We lopen rechtdoor het natuurgebied op en gaan op een T-kruising bij enkele zitbanken naar links. Op een verkeersweg slaan we rechtsaf over een industriespoor, en nemen daarna de eerste weg naar links. Deze brede weg maakt een bocht naar rechts en we lopen zo langs het kanaal dat we verderop naar links oversteken naar Urmond.

Meteen na de brug buigen we met de hoofdweg mee eerst naar links dan naar rechts. We wandelen onderlangs het rechts op een terp gelegen protestantse terpkerkje. We komen langs de voormalige parochiekerk, ook op een terp.

- *Informatie over beide terpkerken staat in het TIC-boekje op blz 50*

Direct na de kerk gaan we links het steegje in, de trapjes af en dan naar rechts. Voorbij een veldje links nemen we het linkerpaadje omhoog door een bosje en komen op de Kloosterstraat. We lopen rechtdoor tot de Raadhuisstraat. Hier gaan we naar links en vervolgen de weg die verderop Julianastraat heet en uitmondt in **Berg a/d Maas**.

Voorbij de kerk rechtsaf, en we bereiken na 200 m het familiehotel Knoors (Steenstraat 2).

3. Berg a/d Maas – Oud Dilsen – Volmolen – Pollismolen - Bree (28 km)

- **Aard van de wandeling.** We beginnen de wandeling door pas ontwikkeld natuurgebied, ontstaan omdat men de 'Grensmaas' meer ruimte wil geven bij hoog water. We steken daarna een kanaal over en passeren veel vennetjes en ook beekjes die watermolens laten of lieten draaien.
- **Horeca onderweg.** Na Dilsen zullen we weinig horeca tegenkomen. De Volmolen (halverwege) heeft beperkte openingstijden.

Nadat we de Maas, en dus ook de grens met België zijn overgestoken, gaan we meteen rechtsaf over het fietspad langs de Maas. Vlak na en bocht naar links dalen we door een klaphek schuin rechts over een vgrindpad richting Maas. We gaan op een T-splitsing naar links en verderop met de bocht mee naar links en vóór het toegangshek (links van ons) van het begrazingsgebied Kerkeweerd Groeskens en Negenoord, gaan we rechts een breder pad op. We volgen rechtdoor het grindpad. We negeren een afslag naar links naar een uitkijktoren en wandelen nog 1,5 km rechtdoor, met rechts van ons de Maas. Na een klaphek lopen we nog 500 m rechtdoor en passeren links van ons een ooievaarsnest. Daarachter ligt links **buurtschap Boyen**. 4 km

Tot 1643 stroomde de Maas westelijk van Boyen dat toen nog bij Grevenbicht hoorde. Door een overstroming in dat jaar verlegde de Maas haar bedding oostelijk van Boyen en scheidde zo de buurtschap af en was het alleen bereikbaar via Stokkem. In 1814 werd Boyen daadwerkelijk bij Stokkem gevoegd, maar qua rijks grens had dat toen nog geen invloed. Dat gebeurde pas later toen in 1830 België zich afscheidde van Nederland. In 1843 werd definitief de grens tussen de twee staten geregeld en ging Boyen officieel tot België horen. De Maas van vóór 1643 is nog als Oude Maas herkenbaar bij Dilsen; we komen er nog langs.

Aan het eind van de afrastering dalen we links af naar een fietspad dat we naar links volgen naar de kademuur met daarboven een wit huis. Pal daarvóór gaan we rechtsaf en op de dijk rechtdoor tot een voorrangskruising. Daar gaan we links het asfaltweggetje op en komen langs water, rechts en verderop ook links: de Oude Maas. Bij een parkeerplaats gaan we links de Vissersstraat op langs de eerste huizen van **Dilsen**. Na 't Vissershuis slaan we rechtsaf en lopen naar rechts het **Mariapark** binnen met de **Oude Toren**. (6,5 km)

In dit park, omzoomd door de staties van een kruisweg, is een Lourdesgrot. In de toren is een gezamenlijk herdenkingsgraf voor allen die op het oude, nu ontruimde kerkhof van Oud-Dilsen begraven waren. Men kan er bij een Mariabeeld kaarsjes aansteken.

We gaan terug naar de ingang van het Mariapark, slaan rechts af en meteen weer naar rechts en volgen de Oude Kerkstraat door eerst rechtdoor te gaan (achter lags de Oude Toren). De Oude Kerkstraat buigt naar links af en steekt de Stokkemerbaan schuin rechts over. We komen zo aan de brede en drukke Rijksweg N78. Die steken we over. Vóór ons ligt kasteelpark Ter Motten dat we, even naar rechts gaande en dan naar links, binnenlopen. Vóór grote rododendronstruiken gaan we naar rechts het park weer uit en gaan dan linksaf langs de romp van een oude molen, De Wachter. Op de eerste kruising gaan we rechtsaf de Soerenbosweg op. Die weg eindigt op een ongelijke kruising waar we rechtdoor gaan, richting Ritserstraat nr 1. Na 450 m komen we bij een huis op een T-kruising, gaan daar naar rechts en 100 m verder op een Y-splitsing naar links. Op een kruising lopen we rechtdoor en zijn nu op de Biesestraat. We gaan bij een zitbank rechtdoor een karrenspoor op om even het asfalt te ontlopen. Niet voor lang, want dit pad komt weer op de Biesestraat. We gaan rechtdoor en komen vóór een bos uit op een schuine T-kruising. We gaan even naar links, dan naar rechts en weer links om op een oude spoorlijn te komen met een fietspad, dat we naar links 1 km volgen. Deze fietsbaan gaat over een weg heen en verder naar een fietsbrug over de Zuid-Willemsvaart. (12 km) We verlaten het fietspad direct na de brug aan de linkerkant en dalen af naar de kanaaloever. We volgen die 200 m naar links onder de brug door en nemen de eerste weg naar links, een zandpad tussen huizen door langs een hoogspanningsmast.

Daaronder is links een gedenkplekje voor een jongeman die in april 2009 van die mast is afgesprongen en zo een eind aan zijn leven maakte. Het is goed hier bij hem stil te staan en bij de vele jongeren die hun draai niet kunnen vinden in het leven.

Dat pad gaat door het bos licht omhoog en op een T-kruising dalen we naar rechts weer af tot een drukke weg. Hier gaan we even naar rechts en steken dan (voorzichtig!) over naar de zgn **Weerstandskapel**. We gaan

vanuit de kapel naar links een recht dubbel pad op, dat na 900 m rechts afbuigt en uitkomt op een fietspad. Hier gaan even naar links en wandelen dan naar rechts een panoramaheuvel op in het **Bergerven**. (14 km)
 Van het heuveltje teruggekeerd vervolgen we het fietspad naar rechts. Waar dat na 300 m naar rechts afbuigt, nemen wij het bospad rechtdoor, steil omhoog, een blauw ruitje volgend. Boven komen we op een kruispunt van paden en volgen nu de gele route. Let dus op de gele wandeltekens. Via wandelwissel 167 leidt de route ons door het bos, en verlaten dat bij een van boomstammen gemaakte picknickplaats. We gaan naar links en komen langs **de Volmolen**, waar men ook kan pauzeren (*beh. maandag en dinsdag*). (16 km)
 We wandelen rechtdoor tot de verkeersweg en gaan rechtsaf. Na de Cassis Hoeve, 150 m verder, gaan we links een ruitepad op door het veld. Bij een bosrand wandelen we rechtdoor en zien de witrode tekens van het Kempen-Maaspad. Bij de volgende bosrand gaan we rechtsaf en maken na 100 m een bocht naar links en wandelen over een breed bospad tot een kruising met een andere brede zandweg. Hier gaan we rechtsaf. Dit bospad wordt al gauw 'dubbelbaans' d.w.z. met een geasfalteerd fietspad ernaast. Bij een kruising (met links een 'paalkapelletje') gaan we rechtdoor. De twee banen verenigen zich tot één verharde weg; 200 m verder verlaten we die en gaan naar links en buigen meteen naar rechts. We blijven ruim 1,5 km de bosrand volgen: eerst via een hobbelig, soms slingerend bospaadje. We komen langs een bivakplaats en steken een weg over. Het paadje wordt een karrenspoor. Na de eerste huizen van **Opitter** steken we de verkeersweg over en lopen via de Molenstraat langs villa's tot aan bushaltes. Daar slaan we linksaf naar de **Pollismolen**. (22,5 km)

- *Informatie staat in het Tic-boekje op blz 58. Inmiddels is het bezoekerscentrum ertegenover helaas gesloten en is het restaurant slechts beperkt open..*

We wandelen tussen de twee gebouwen door en nemen het vlonderpaadje dat naar rechts afbuigt. Via trappetjes komen we op een bospad, dat we naar links volgen. Na ca. 1 km buigt het pad naar rechts af en in open veld naar links. Dit karrenspoor mondt uit op een verharde weg. We gaan hier schuin linksaf naar een boerderij, de Kopshof, en daar tegenover rechtsaf een graspad op langs een hek. Dit pad komt uit op een verharde weg die we rechtdoor vervolgen (Stukkenstraat). We dalen wat en komen op een kruising, waar we linksaf gaan: de Houbornstraat. Vlak voor het einde ervan nemen we na het gebouw van Technisch Instituut Sint-Michaël (TISM) het fietspad naar rechts dat meteen naar links afbuigt en uitkomt bij een tunnel onder de ringweg (Rode Kruislaan). We gaan door deze tunnel, buigen meteen linksaf en even verder naar rechts en wandelen zo via de Oudestraat het centrum in van **Bree**. We komen langs een kapelletje van Sint Job (rechts) en lopen de Oudestraat uit tot het Stadsplein, waar we naar links gaan en na 200 m rechtsaf door de Kloosterstraat naar Hotel Ingredi (halverwege links) en aan het eind de **Sint-Michielskerk**.

- *Informatie over Bree staat in het TIC-boekje op blz 58.
 De bouw van de Sint-Michielskerk begon in de 15^e eeuw en is in de loop der eeuwen vaak veranderd. Bij de restauratie in 1901 is zelfs de toren afgebroken en een nieuwe gebouwd. In de kerk zijn veel kunstschaten te zien, zoals de graflegging van Jan van Steffensweert en andere kunstwerken van rond 1530. Van 2020 tot 2022 is de kerk geheel gerestaureerd.*

4. Bree – Bocholt – Priorij Klarland – Hamont - Achelse Kluis (28 km)

- **Aard van de wandeling.** Vandaag wandelen we vaak langs boerderijen en door landbouwgebied. Temidden daarvan ligt een 'priorij' van zusters trappistinnen. Na Lozen brengt een ruim 3,5 km lang breed fiets/voetpad langs een drukke weg ons naar het levendige plaatsje Hamont, voordat wij door bossen naar de oude abdij Achelse Kluis wandelen.
- **Horeca onderweg.** Horeca is te vinden op of vlakbij de route in Bocholt ('Wonderland'), Hamont (broodjeszaak Olijfje) en in de bossen vóór de Achelse Kluis heb je Het Mulke en De Bever. De herberg van de Achelse Kluis is een vermaarde pleisterplaats voor fietsers en wandelaars, maar is slechts tot 17.00 uur open.

We gaan achter de Sint-Michielskerk het Vrijthof op tot het stadhuis. Rechts ervan nemen we de smalle Augustijnenstraat, steken de Witte Torenwal (R73) over, gaan door de Glycinestraat en nemen de 1^e weg naar rechts: Stift. We steken een brede ringweg over en vervolgen de kaarsrechte weg, de Vrijheidslaan, tot bij de Sint-Martinuskerk van **Beek**.

- *Informatie over de kerk staat in het TIC-boekje op blz 63.*

Op de kruising na de kerk gaan we rechtdoor de Genastraat in en slaan bij een kapelletje rechtsaf: de Abroxweg. We volgen deze weg die een voormalig kanaal, omzoomd door een bomenrand, oversteekt en bij een boerderij een scherpe bocht naar rechts maakt. De asfaltweg buigt 200 m. verderop naar links en gaat dan met enkele bochten langs het erf van een boerderij. We komen bij de Zuid-Willemsvaart. Hier gaan we linksaf en we volgen het kanaal ruim 1 km en gaan onder een verkeersbrug door. Het fietspad loopt naar links, maar wij kunnen schuin naar links oversteken naar een zij-arm van het kanaal waar een boot ligt met een terras, waar soms beperkt consumpties te verkrijgen zijn. Via de boot en een loopbrug steken we over en gaan aan de overkant naar rechts, naar een hoge ijzeren fiets- en voetgangersbrug. (6 km)

Voor een koffiepauze is het goed toeven in Café Wonderland; 100 m naar links in het centrum.

Via de fietsbrug steken we het kanaal over en wandelen aan de andere kant verder naar links verder langs het kanaal. Dat kanaal splitst zich en we passeren een sluis. We zijn in de Snellewindstraat en gaan met de bocht mee de 1e weg naar rechts: nog steeds de Snellewindstraat. Waar die zich splitst houden we links aan, steken de Hamonterweg over en gaan schuin rechts de Vosheuvelstraat in. Aan het eind van de weg, bij een Y-splitsing, gaan we linksaf naar de ingang van **Priorij Klarland** (10,5 km).

- *Informatie over dit trappistinnenklooster staat in het TIC-boekje op blz 64.*
De kapel is overdag voor iedereen open. Links is een winkeltje met kloosterartikelen dat op aanvraag geopend wordaar is ook een ontvangstruimte voor groepen.

Uit de kapel komend gaan wij rechts om het gebouw heen en verlaten de kloostertuin via een hek (weer goed sluiten!). We wandelen rechtdoor over een graspad en bij een zitbank gaan we op een verharde weg linksaf tot op een T-kruising met de Leemskuilstraat. Hier, in **Lozen** slaan we rechtsaf en op een Y-splitsing linksaf tot even voorbij een kerkhof. Hier rechtsaf gaande passeren we de Sint-Benedictuskerk en steken het Lozerplein schuin naar links over naar een grote bloemenzaak. We slaan rechtsaf en via de N76 (Hamonterweg) steken we via een ophaalbrug de **Zuid-Willemsvaart** over.

- *Informatie over dit kanaal vind je in het TIC-boekje op blz 65*

Na de brug slaan we rechtsaf en na 200 m bij een café linksaf. Er volgt nu een 3,5 km lang breed fiets/voetpad langs de weg naar Hamont; eerst rechts van de weg en halverwege, na een zwembad met horeca, links van de weg. In Hamont gaan we na een benzinestation schuin rechts de Erkstraat in, richting Stadspark. Na 850 m steken we een spoorbaan over, de '**Ijzeren Rijn**'.

- *Informatie over dit spoor staat ook op blz 65 van het TIC-boekje.*

We gaan nog 150 m verder en nemen na huisnummer 64 links een fiets/voetpad. Dit pad. Sleutjes, wordt breder en na een bocht naar rechts gaan we meteen linksaf langs huisnummer 4. Op een T-kruising gaan we rechtsaf, langs het ursulinnenklooster en –kapel. We houden rechts aan en vlak voor een verkeersweg gaan we naar links en wandelen langs de Sint-Laurentiuskerk. (19 km)

We gaan rechtdoor over het plein, Stad, langs o.a. broodjeszaak Olijfje, een aardig plekje voor een lunch-pauze. Even verder komen we op een hoofdweg, gaan even naar rechts en bij verkeerslichten naar links: de Bosstraat op. Na 150 m gaan we rechts het straatje in langs de Napoleonsmolen, en rechtdoor gaand komen we op de Kapelstraat die we 850 m volgen naar links tot het eind in **buurtschap De Haart**. Links staat een kapel, een replica van de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Banneux.

Vanuit de kapel gaan we naar rechts, de Kleine Haart op. Deze weg maakt een bocht naar links, en komt na een S-bocht uit bij een bosrand. We gaan rechtdoor via de onverharde Boskerkhofweg het bos in en passeren, links van ons, een boskerkhof en een prehistorische grafheuvel. Daar steken we over naar het rechts gelegen fietspad, dat eerst parallel aan de zandweg ligt maar naar rechts afbuigt. We nemen de eerste afslag naar links en dit fietspad voert ons via een bruggetje naar een overdekte picknickplaats bij **'de Waag'**. (21 km)

- *informatie over het erachter gelegen Planetenpad, de daaraan gelegen Geologische Tuin en over 'De Waag' staat in het TIC-boekje op blz 66/67.*

We gaan rechtsaf langs de Waag over de brede zandweg, het Planetenpad, dat eindigt op een T-kruising met rechts opnieuw een overdekte picknickplaats met parkeergelegenheid. Hier slaan we linksaf naar **Het Mulke**, tot 1918 nog als watermolen in bedrijf (*vanaf 12 uur terras, ijsverkoop*). We gaan direct erna de Warmbeek over en slaan rechtsaf: de Oude Weijer. Na 300 m gaan we op een T-kruising aan een bosrand even naar rechts en dan meteen links: een smal hobbelig paadje op dat pal langs de Warmbeek loopt. Dit pad splitst zich soms, maar de vertakkingen komen steeds weer bij elkaar. We komen op een iets breder pad uit, gaan hier naar rechts en zien rode en blauwe wandeltekens, plus een groene rechthoek. Mét deze tekens blijven we nog 350 m de Warmbeek, rechts van ons, volgen en steken die dan over. Zo bereiken we een straat, met links van ons een horecagelegenheid met speeltuin en een sterrenwacht, **Domein De Bever**. (24,5 km)

Wie wil overnachten in Achel-Station en de Achelse Kluis wil overslaan, kan hier linksaf gaan: de Beverbekerdijk (met wandelpad ernaast) komt na 1,6 km uit op de N748. Schuin rechts aan de overkant ligt hotel De Zevensprong.

Is de Achelse Kluis ons doel, dan steken we niet de Warmbeek over, maar gaan op de straat rechtsaf. We nemen 250 m verder de tweede bosweg naar links (oranje bolletje als wandelteken) en blijven die volgen, zijwegen negerend. Na ruim 1 km komen we bij een brug over de Warmbeek. Die steken we over en gaan meteen rechtsaf en volgen een pad langs de Warmbeek. Aan het eind ervan gaan we rechts de Kluizerdijk op, steken via de St.Ludgardisbrug de Warmbeek over en bereiken abdij de **Achelse Kluis**.

- *Informatie over de Achelse Kluis staat in het TICboekje op blz 67 en (de gehele!) blz 68. Eind 2022 waren er plannen om in het grotendeels lege klooster een bezoekerscentrum te vestigen.*

5. Achelse Kluis – (Borkel en) Schaft – Westerhoven – Bergeijk – Eersel – Duizel - Vessem (29,5 km)

- **Aard van de wandeling.** We komen door een groot heidegebied (Malpie) en door een paar typisch Brabantse dorpen (Westerhoven, Bergeijk, Eersel, Duizel) en wandelen langs de Beerze die haar natuurlijke inbedding in het landschap heeft teruggekregen.
- **Horeca onderweg.** Die vinden we vooral in het centrum van de hier genoemde gezellige plaatsjes.

We lopen terug naar de Sint-Lutgardisbrug en wandelen verder rechtdoor. Even na een bocht naar links gaan we bij een zitbank het weggetje op langs een waterzuiveringsinstallatie. Links ervan voert een karrenspoor de grens over (er staat een grenspaal midden op het veld) en na een bruggetje gaan we linksaf (uitsluitend een wandelroute!) en gaan verderop over een boerenerf naar de verkeersweg Valkenswaard – Achel (1,5 km).

Links aan deze verkeersweg ligt, 800 m verder, Hotel De Zevensprong.

We steken de verkeersweg voorzichtig over, komen op een straat, de Grensweg, gaan daar naar rechts en komen zo in (Borkel en) **Schaft**. (2,5 km)

We gaan op een ongelijke kruising even naar rechts, dan naar links: de Schafterdijk op. We komen na 300 m bij wandelknooppunt 74. Daar, op een driesprong, gaan we linksaf en volgen Poterseind. Deze straat gaat over in een zandweg. Bij een bord dat zegt dat hier een stiltegebied van natuurgebied De Malpie begint, gaan we linksaf over een graspad naar een bosschage met wandelknooppunt 96. We gaan naar links en bij een tweede paaltje met wandelknooppunt 96, gaan we rechts en nemen het paadje rechts langs het riviertje de Dommel: naar knooppunt 97. Daartoe steken we even verder de Dommel over via een houten voetbruggetje, gaan linksaf en bereiken – rechts afbuigend - een dennenbos. We gaan door een klaphekje en volgen schuin naar rechts het hoofdpad en komen zo bij een vijfsprong bij wandelknooppunt 97. We nemen naar rechts het verharde fietspad, richting fietsknooppunt 02. We volgen het fietspad zo'n 600 m en nemen aan het eind van bouwland aan de linkerkant een smal paadje naar links langs de bosrand. Dat brengt ons naar een breder bospad waar we rechtsaf gaan. We steken twee keer een kruising over en komen zo bij wandelknooppunt 69 in het grote heidegebied van **De Malpie**. (5,5 km)

Hier gaan we schuin naar links en nemen het brede pad langs de heide. We passeren wandelknooppunt 90 en wandelen rechtdoor verder naar wandelknooppunt 67. Hier, bij een picknickplaats, verlaten we de heide en gaan links het bos in: richting wandelknooppunt 55. De route laat ons bij een parkeerplaats met bushalte de drukke N69 oversteken (voorzichtig!) en brengt ons op een wandelpaadje aan de overkant. Na 100 m, waar de wandelroute linksaf slaat, gaan wij echter rechtdoor en zo komen we bij de Kempervennendreef, een weg die we rechtdoor volgen met links een bungalowpark. Tussen een autocar-circuit rechts en een skicentrum links komen we op de Weerderdijk. Hier gaan we linksaf over het fietspad tot wandelknooppunt 60. Hier gaan we rechtsaf over een zandweg naar de **Valentinuskapel** aan het riviertje de Keersop. (9,5 km)

- *Informatie over deze kapel staat in het TIC-boekje op blz 72/73.*

Op 31 maart 2022 is door brandstichting het dak van de kapel verwoest, maar in september van datzelfde jaar kon na restauratie de kapel opnieuw worden ingezegend.

Tegenover het kapelletje gaan we via een klaphekje het natuurgebied van de Keersop in: we volgen 1 km een slingerend pad met een blauw paaltje, eerst rechts, later links van het riviertje. We verlaten dit gebied weer via een klaphekje, gaan naar rechts de zandweg op naar **Westerhoven**. We steken schuin naar links de Provinciale Weg over en lopen de Dorpstraat in, langs de **Sint-Servatiuskerk** en enkele cafeetjes. (11 km)

- *Informatie over de kerk en het ernaast staande H.Hartbeeld staat in het TICboekje op blz 73/74.*

Deze straat buigt daarna naar links en komt weer uit op de Provinciale Weg die we plm. 400 m naar rechts vervolgen. Dan slaan we rechts de Ekkerweg in en na 150 m linksaf: het Keulsepad. We blijven deze weg langs een bosrand volgen, ook wanneer die een andere naam krijgt: Bucht. Alsmar rechtdoor lopend steken we een grote weg over en komen in **Bergeijk**.

We lopen nog 1 km rechtdoor door een woonwijk. Op een T-kruising met de Riethovensedijk gaan we linksaf en steken schuin naar rechts een pleintje over met een klok, een ontwerp van Gerrit Rietveld. Op een straat gaan we rechts en in een bocht naar rechts steken we de weg naar links over en lopen het plein op, Hof geheten. Links ligt Eddies eetcafé, waar ook logiesmogelijkheden zijn. (14 km)

Op dit plein nemen we de eerste weg naar rechts: Nieuwstraat. Helemaal aan het eind gaan we rechtsaf: de Churchillaan, die even verder naar links afbuigt, langs een bos. De straat heet hier 'Hooge Berkt'. Rechts, op nummer 16 is het ontmoetingscentrum en de kapel van de gemeenschap '**Hooge Berkt**'. (15,5 km)

- *Op blz 74 van het TIC-boekje staat meer informatie. Zie ook www.hoogeberkt.nl*

We vervolgen de autovrije weg, de Hooge Berkt, nog 700 m tot de nieuwe rondweg, steken die en ook een volgende kruising over. We gaan 400 m verder bij een picknickbank naar rechts over een graspad langs een waterloop. Die maakt een bocht naar links en komt uit in de bocht van een verharde weg; aan de overkant is een picknicktafel. We gaan rechtdoor over deze weg die uitkomt op de Voort, gaan daar rechtsaf, steken de Broekstraat over en via de Heibloem, die overgaat in de Voortseweg, wandelen we bij wandelknooppunt 10 **Eersel** binnen. We gaan links langs het streekmuseum De Acht Zaligheden. Bij het bord 'Centrum' buigt de Voortseweg naar rechts en gaat vervolgens over in de Oude Postelseweg. Die vervolgen we tot de langgerekte Markt. We passeren naast enkele horecagelegenheden achtereenvolgens de protestantse kerk, beeldjes van de 'Pronte Vrouw' en de 'Contente Mens' en tenslotte de **Kapel van O.L.Vrouw van de Kempen** (20,5 km)

- *Meer informatie over deze kapel staat op blz 75 van het TIC-boekje.*

Om het PeerkePad te vervolgen gaan we rechtdoor over een verlengstuk van de Markt, 't Hint. Aan het eind buigen we naar links naar de rotonde. Daar gaan we naar rechts door het viaduct onder de autoweg A 67. Meteen erna nemen we het fietspad naar links en na 50 m schuin rechtsaf naar fietsknooppunt 10. Links van ons zien we het park en de villa van Duizelshof, nu in particuliere handen.

We gaan aan het eind van het pad linksaf langs de poort van Duizelshof en komen, rechts gaande, op het Smitseind te **Duizel** met een muziekkiosk en een beeldje van de Goei Moeder. (22,5 km)

- *Meer informatie over de kerk en de feestdag van Sint-Jan de Doper staat in het TIC-boekje op blz 76*

We wandelen langs de **Sint-Jan-Geboortekerk** en meteen daarna naar links via de Kruisstraat en Kerkakkers langs het kerkhof met daarop een alleenstaande oude kerktoren. Bij die toren gaan we naar rechts: de Oude Kerkstraat op. Die wandelen we uit en gaan schuin rechtsaf.

Direct achter café de Donk gaan we rechts het onderhoudspad op langs de Kleine Beerze, links langs het water, richting wandelknooppunt 75. We steken drie keer een verharde weg over: bij de tweede keer (direct ná wandelknooppunt 75 met een rustbank van boomstammen) wisselen we van oever en gaan aan de rechterkant verder. Ook Heuvel steken we over. Let op! De wandeltekens met de Jacobusschelp die we volgen tot Vessem, voeren ons naar links door struikgewas een bruggetje over naar een karrenspoor, met links een boerderij. Volg goed die tekens langs en door een wei via draaihekjes, tot de Hoogcasterenseweg. Hier, bij wandelknooppunt 41 gaan we even naar links en dan rechts het bos in. Via een slingerend vlonderpad door het bos komen we bij een uitzichttorentje. Even verder verlaten we naar rechts het bos. (27 km)

Vóór we het bos verlaten, kunnen we even naar links om de Romeinse grafheuvel Kabouterberg te bezichtigen. In 2012 is die gerestaureerd en is nu een winterverblijf voor vleermuizen.

Komend uit het bos wandelen we door het weiland schuin naar links, steken via een vlonderbruggetje de Kleine Beerze over en gaan even verder – de Jacobusschelp volgend- via een draaihekje rechtsaf en we verlaten zo het natuurgebied. Op de verharde weg gaan we naar links en volgen deze weg 1 km en komen bij een picknickplaats uit op een voorrangsweg, de Grootakker. Die steken we schuin rechts over en nemen de zandweg, de Katerstraat die het bos in gaat. We gaan daar naar links: de Kerkberg. Dit pad komt in **Vessem** uit bij de **linksegelegene** Jacobushoeve. We kunnen via een houten poortje links de tuin in.

- *Het TIC-boekje vertelt op blz 77 meer over die centrum, met de 'pelgrimstuin'. Net als de pelgrimsherberg (zie verderop) is de Jacobushoeve een initiatief van broeder Fons van der Laan.*

Komend uit het tuinpoortje (goed sluiten!) gaan we even naar links en dan rechts langs een boerderij, het fietspad op dat ons langs de **Sint-Lambertuskerk** brengt naar de **Pelgrimsherberg Kafarnaüm**.

- *Informatie staat in het TIC-boekje op blz 77 en op www.pelgrimsherberg.nl. Een wegwijze voor de pelgrimsherberg vertelt dat we 5 van de 7 dagen van PeerkePad hebben volbracht.*

6. Vessem – Middelbeers – H.Eik – Spoordonk – Kampina - Oisterwijkse bossen (26,5 km)

- **Aard van de wandeling.** We gaan eerst naar de Landschotse Heide en wandelen dan via Middelbeers en Landgoed de Baest naar de H.Eik; een Mariakapel midden in het bos. Daarna volgen we nog een stuk de Beerze en gaan dan het bos- en heidegebied Kampina in. Ons eindpunt ligt in de Oisterwijkse bossen.
- **Horeca onderweg.** In Middelbeers is een lunchroom ('Meesterlijk') en café's; ook in Spoordonk is een horeca-gelegenheid. Rond ons eindpunt is er horeca in overvloed aanwezig.

In **Vessem** wandelen we vanuit de Pelgrimsherberg naar rechts, de Servatiusstraat uit. Aan het eind gaan we even naar links, dan naar rechts, de Wilhelminalaan in. Deze straat, die verderop Heike heet, waar we links aanhouden, steekt na 1,5 km bij een picknickbank de Kleine Beerze over; 150 m verder slaan we rechtsaf, de Donk op die links afbuigt. Bij een Y-splitsing gaan we links de Achterste Donk in. We nemen dan de eerste weg rechts: naar nr 4. Bij dit witte huis gaan we rechtdoor en in het bos nemen we het eerste pad naar rechts. Die komt uit op een T-kruising, waar we naar links gaan, bij een straat die we oversteken. We houden rechts aan langs een bosrand. Zo bereiken we bij een info-bord de Landschotse Heide. We nemen schuin rechts het slingerend pad erdoorheen en gaan aan het eind bij een bosrand even naar links en dan naar rechts, met links van ons een vennengebied. We wandelen tot aan een uitkijkoren en een picknickbank, gaan daar naar rechts en wandelen even verder schuin link het bos in. Over dit bospad wandelen we rechtdoor en verlaten het bos na 1 km. We komen uit op de Kuikseindseweg die we schuin links opgaan naar **Middelbeers**. (7 km)

De weg gaat over in de Doornboomstraat, langs een groot parkeerplein en komt uit bij een rotonde. We steken die over en wandelen rechtdoor via 't Ven Middelbeers weer uit. Op een schuine T-kruising gaan we linksaf: een klinkerweg op, de Baesterdijk. Bij wandelknooppunt 76 steken we het omleidingskanaal van de Kleine Beerze over. We wandelen Landgoed Baest binnen. Bij het volgende kruispunt (knooppunt 75) gaan we naar rechts: een brede bosweg op, die op een andere brede zandweg uitkomt. We gaan schuin naar rechts een houten bruggetje over, en waar we het bos uitgaan staat links, verscholen tussen de bomen, een **Theresiakapelletje**. (10,5 km)

- *Informatie over dit kapelletje staat in het TIC-boekje op blz 83*

Even verder steken we het omleidingskanaal weer over en gaan bij een overdekte picknicktafel meteen links het pad op langs dit kanaal. Na 1 km, voor een stuw buigt het pad naar rechts naar de straat. We slaan linksaf. Via deze Groenenwoudsedijk en een ophaalbrug steken we het **Wilhelminakanaal** over, gaan even naar rechts en dan naar links en verlaten Groenewoud al meteen. Want we nemen naar links het paadje tussen het bos en een greppel. Waar de bosrand naar rechts afbuigt, doen wij dat ook en steken dus de greppel over en komen op de Proosbroekweg; we steken die over en volgen een paadje dat naar links afbuigt langs enkele kruiswegstaties; we komen bij de witte **Mariakapel van de H. Eik**. (13 km)

- *Voor informatie kun je terecht op blz 84 van het TIC-boekje.*

Vanuit de kapel gaan we terug naar de straat en dan links een asfaltweg op: Hakkelaren. Waar de weg links afbuigt, gaan wij even rechts- en meteen linksaf en nemen het paadje door een houtwal. We steken een asfaltweg over en aan het eind van het bospad gaan we schuin rechts door een bosje, steken een weg schuin over, en via een paadje door het struikgewas komen we bij een taludtrapje. We klimmen steil omhoog naar de weg en gaan links de autoweg A 58 over. Via weer een taludtrap links dalen we af. Onderaan wandelen we naar links de Beerzerveld op. Deze weg gaat eerst langs de autoweg en buigt dan af naar rechts. Bij de Merodelaan houden we links aan, nog steeds de Beerzerveld volgend langs de rand van **Spoordonk**. Verderop heet de weg Ten Bergh. Aan het eind daarvan gaan we linksaf, steken eerst de Beerze over en dan naar rechts ook de verkeersweg. *Rechts ligt horecagelegenheid de Spoordonkse Watermolen (ma en di gesloten).* We gaan bij een zitbank en informatiebord rechtdoor en volgen nu geruime tijd de Beerze via een oeverpad. Onder een hoogspanningsleiding gaan we over een vlonderbruggetje en komen bij de overdekte picknickplaats bij **Viermannekesbrug**. (17,5 km)

- *De brug dankt zijn naam aan vier mannen die, aldus een volksverhaal, een koning (onbekend is welke) hielpen met oversteken, toen hier de brug door hoog water was weggespoeld. Ze gingen naast elkaar in het water staan met een balk op hun ruggen en zo kon de koning oversteken.*

Hier bij knp 26 wisselen we van oever en wandelen rechts langs de Beerze tot aan het eind van het bosje aan de rechterkant. We gaan hier rechtsaf langs de bosrand door een wei. Vóór een landweg gaan we met de bocht mee naar links over een lage dijk en via een klaphekje komen we op een klinkerweg die wij oversteken. Hier, bij knp 23 en een picknicktafel gaan we rechtsaf, richting kno 24 en lopen 1 km over een kaarsrecht dijke met rechts waterrijk gebied. Op de T-kruising bij knp 24 gaan we naar links het bos in. Bij een stuw gaan we schuin links door een klaphek. Op een Y-splitsing houden we rechts aan: het wat lager gelegen pad op langs een zitbank. Dit halfverharde karrenspoor volgen we met de bocht mee naar rechts en vervolgens naar links. We komen langs de ruines van de boerderij Balvoort en lopen verder tot een hek met links een doorgang en komen uit op een T-kruising. We gaan linksaf en volgen de fietsroute naar knooppunt 87. Daar, 30 m na een wildrooster, gaan we rechts richting knooppunt 45. We volgen dit pad of het slingerend fietspad rechts ervan, met rechts een groot heidegebied, en gaan weer over een wildrooster rechtdoor, nog steeds richting fietsknooppunt 45. Waar deze route rechts afbuigt gaan wij rechtdoor het bos in en komen bij de mooi gelegen **Belversven**, met een zitbank, rechts van ons. (24 km)

We vervolgen het pad; en 100 m verder gaan we naar links, een rood pijltje volgend. We steken via een houten vlondertje de Rosep over en gaan na een klaphekje rechtsaf een kaarsrechte bosweg op, het rode pijltje volgend. Het ad maakt een haakse bocht naar links en brengt ons op een verhard weggetje. Daar gaan we rechtsaf en lopen achter langs een camping. Aan het eind van het hek gaan we linksaf: de Duinenweg op. Ze komen we bij de kruising met de Scheibaan in de **Oisterwijkse bossen**.

Overal in deze bossen liggen enkele verblijfsaccomodaties, zoals 600 m naar links op de Scheibaan het NIVON-huis 'Morgenrood'. Deze dagetappe laten we 1 km verder eindigen bij Flecherhotel Boschoord.

Bij dit kruispunt gaan we 60 m rechtsaf de Scheibaan op en gaan dan het bos in. Na 60 m rechtsaf naar knp 28. We wandelen nu naar links lang de staalbergven tot knp 71. Links ligt boscafé De Rode Lelie, maar wij gaan rechtsaf en gaan voorbij een huis links een bospaadje in naar de parkeerplaats van Fletcherhotel Boschoord aan de Gemullehoekenweg 143 te **Oisterwijk**.

7. Oisterwijkse bossen – Berkel Enschoot - Petrus Donderspark, Tilburg Noord (15 km)

- **Aard van de wandeling.** We wandelen eerst langs vennen en door bossen, dan door Berkel Enschoot en via de noordrand van Tilburg bereiken wij het Peerke Donderspark, met kapel, geboortehuisje en paviljoen.
- **Horeca onderweg.** In de Oisterwijkse bossen ligt Boscafé Venkraai en even daarbuiten café Mie Peters in Laag Heukelom. Bij het ingaan van Berkel Enschoot komen we langs hotel/restaurant De Druiventros. En naast het Peerke Donders-park is restaurant 'Bij Peerke'.

Vanaf de parkeerplaats van Boschoord steken we de Gemullehoekenweg over en nemen bij knp 06 meteen het paadje rechtdoor pal langs een ven links van ons. We komen uit op een straat, de Heisteeg die we langs villa's vervolgen tot een schuine kruising. Hier gaan we naar links langs parkeerplaatsen en nemen dan bij knp 41 het eerste paadje naar rechts. Op een kruising van paadjes gaan we rechtdoor en nemen dan het eerste paadje naar links dat op een rechte brede bosweg uitkomt, met een fietspad ernaast. Dat volgen we 1 km rechtdoor volgen tot bij een viersprong waar wij bij een rood paaltje naar links gaan langs een houten slagboom en nemen het paadje langs de akkers (Oude Hondsborg). Op een kruising volgen we de rode paaltjes naar rechts, dan links en weer rechts en gaan via een bruggetje de Reusel over. De rode route brengt ons via wandelknooppunt 13 naar de kapel **O.L. Vrouw van Vrede** aan de drukke Oisterwijkseweg. (4 km) Die verkeersweg steken we over en in Landgoed 'Ter Braakloop' volgen we het gele driehoekje naar knp 12. Daar komen we op een breder bospad met fietspad, waar we rechtsaf gaan. Via knooppunt 98 wandelen we rechtdoor het bos uit. Aan de bosrand staan enkele zitbanken. We gaan rechtdoor de Sparrendreef op, steken de Voorste Stroom over en passeren **café Mie Pieters**. (7 km) Verder wandelend steken we nogmaals een weg en tenslotte een spoorweg over en komen in **Heukelom**, op de Heukelomseweg. Hier gaan we linksaf, gaan onder een autoweg door en komen in Berkel Enschoot langs wegrestaurant **De Druiventros**. We hier gaan we schuin links de Puccinilaan op en meteen naar links Torenhoekestraat op en weer links: de Burg. Rouppe van der Voortlaan. Op de T-kruising met de Burg. Panislaan gaan we linksaf en meteen met de bocht mee naar rechts. We slaan rechts het smalle Torenpad in en komen zo bij een alleenstaande toren. (9,5 km)

- *Informatie hierover staat in het TIC-boekje op blz 100. Kijk ook even op de achterkant van het schilderij dat links op de muur hangt.*

Uit de toren komend gaan we linksaf en lopen de Mariahof uit tot de Burg. Storimanslaan. We gaan naar links en dan de eerste weg rechts langs de bushaltes naar de kerk. Tegenover de ingang van de kerk gaan we rechtdoor 'De Kraan' op. We volgen deze weg door een woonwijk. Na 700 m gaan we links het fietspad op en wandelen door een tunneltje onder het spoor. Dit fietspad blijven we volgen tot aan een T-kruising. Hier gaan we naar rechts, negeren twee wegen naar links en op een kruising gaan we linksaf: Ridderhofpad. Deze weg voert ons via een fietsbrug over de ringweg naar een kruising met verkeerslichten. Hier steken we naar rechts over en kiezen dan 't Hazenpad naar rechts. We gaan met de bocht mee naar links, de Bundersweg op en komen langs wooncontainers voor arbeidsmigranten. en in een bocht naar links steken bij Gamma Bouwmarkt de Rugdijk over naar een graspad dat uitkomt op de Moerzijstraat, uitmondend in de Moerstraat. Die volgen we naar rechts en gaan dan linksaf de Pater Dondersstraat op. Links ligt restaurant Bij Peerke en ernaast het **Peerke Donderspark** met de houten Surinaamse kapel, het geboortehuis van Peerke en het park met het Peerkepaviljoen in **Tilburg-Noord**.